

פחד דוד

עלון שבועי בענייני פרשת שבוע

אשדוד: רח' האדמו"ר מבעלזא 43 טל. 08-8521527 פקס. 08-6433370
ירושלים: רח' בית וגן 8 טל. 02-6433605 פקס.

יו"ל ע"י מוסדות "אורות חיים ומושה" ישראל

בנשיאות מנכ"ל מורינו ורבינו הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

בן הצדיק המלוכ"ן רבי משה אהרן פינטו זצ"ל ונכד הצדיק הקדוש המלוכ"ן רבי חיים פינטו זיע"א

עלון מס' 667

משכיל לדוד

פרשת שלח לך

שיחה שבועית לפרשת השבוע מאת מו"ר הגה"צ רבינו דוד חנניה פינטו שליט"א

מחשבת פסול של המרגלים

אצל המרגלים מצינו דבר שיש לדבר ממנו ולהאיר ממנו הארה מוסרית כלפי עבודת השי"ת. הנה במקום לתקן את עצמם ולחזור בתשובה על שעברו על ציווי ה' שאמר שהארץ טובה מאד, וללכת להשתטח על קברי האבות, כדי שבוכותם יתעוררו לתשובה, על ידי שיזכרו את דברי אברהם אבינו שאמר "ואנכי עפר ואפר", את יצחק שנעקד על גבי המזבח, ואת יעקב אבינו ע"ה שביקש לישב בשלוה בארץ להיות עובד ה', ונהנה מזיו קדושת הארץ. ואז ליבם היה נשבר בקרבם והיו נושאים את מעמדם וגדולתם שהוא הבל הבלים שאין בו ממש, כי לה' הארץ ומלואה.

ברם, על אף זאת הם נשארו עם מחשבתם הפסולה, שדאגו רק לכבודם האישי בין בהליכתם בין בביאתם, וכל הליכתם לארץ היתה לשם ביקור וטיול ולחפש מטמונים. וכל כוונתם היתה רק כדי להשאר נשיאים. שאם לא יתאימו להם דברי ה', אם כן לא תהיה להם כל סיבה להכנס לארץ, הם ובני שבטם.

אז התקיים בהם הא דאמרו רבותינו; כל הרודף אחר הכבוד הכבוד בורח ממנו. מכיון שהכבוד שייך אך ורק לבורא עולם, שהוא מלך הכבוד, ורק לו יאתה גדולה וגבורה וגאווה ועושר וכבוד, ואין לאדם לטרוח ולרדוף אחריו כי לא ישיג אותו, רק אם ה' חפץ ביקרו. ולהיפך בזמן שהוא מבטל את תאוותו ורצונותיו לפני השי"ת, הוא זוכה להתקרב להשי"ת בבחינת (ע"ז י'): יש קונה עולמו בשעה אחת.

בני ישראל ראו על כל צעד ושעל את ההשגחה הפרטית ששורה על ארץ ישראל, כפי שנאמר (דברים י"א י"ב) "עיני ה' א-להיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה". ומובן מאליו שבהיות עיני ה' בה כל השנה היא מוסיפה על קדושתה. ואם כן לשם מה הם מבקשים ללכת לתור אותה? הרי אם עיני ה' בה, ממילא כל אוצרות הכנענים שהסתירו יתגלו לעיניהם מיד. ואפילו בעומק האדמה יתגלו להם המטמונים.

אלא, שהם הלכו לחפור את הארץ, לראות האם באמת הכנענים מדברים על אפשרות שהם טמנו את אוצרותיהם בתוך האדמה. אבל בארץ ראו את הכנענים מקברים את מתיהם, ואז באו לידי טעות שהיא ארץ אוכלת יושביה, ויושביה הם אלו הטמונים באדמה.

וזאת ועוד, הרי הם היו ראשי בני ישראל והשפעתם היתה רבה, כל אחד על שבטו, ודי היה להם במיילת אחת שהיו אומרים שצריכים לשמוע לדברי ה' ללכת לארץ מבלי לתור אותה, בכדי שכל העם ישמע להם. אם כן מדוע בדווקא רצו ללכת, אין זה אלא שרק כלפי חוץ נראו כצדיקים אבל בפנימיותם היו רשעים שלא חיפשו את טובת ה' וטובת העם, ועלילה הם מחפשים שלא להכנס לארץ, כדי להשאר במדבר בתור נשיאים כל אחד במעמדו.

ובאמת שראשית חשבונם היה בטעות, שהרי הקב"ה אמר להם שהארץ היא טובה מאד, ואילו הם חיפשו דרכים וחשבונות שאינם הגונים כדי ללכת לתור אותה, וסופם היה שבאו לידי כפירה בהשי"ת ובתורתו, וגרמו בכך לכל ישראל בכיה לדורות (תענית כט.). ונענשו כי לא זכו להכנס לארץ, הפסידו את נשיאותם והביאו על עצמם קללה לדורות, ועל ידי כך נזכרו לגנאי ולא לשבח.

משל לאדם האומר שנמלה נצחה פיל או ארי או נמר בקרב שהיה ביניהם, ולבסוף הנמלה אכלה את החיה לאחר שניצחה אותה. האם ישנו פתי המאמין לדבר כזה שנמלה תנצח ארי?! כן הדבר כאן. כיצד יתכן שהמרגלים טענו שהכנענים הם חזקים ממנו כביכול, ולא עוד שבני ישראל האמינו להם.

כשאדם בונה את בניינו בלי תכנית ובלי יסודות, ואפילו אם הוא אדריכל גדול שבונה את הבנין עם בטון חזק, סופו שהבנין יקרוס תחתיו בבוא רוח חזקה, מכיון שחסרים יסודות לבנין. וכל החשבון שעשה כולו בטעות יסודו, וכשהעיקר חסר שוב אין כל תועלת במה שמסביב.

כמו כן כאן; הקב"ה אמר כי הארץ טובה מאד, וזה העיקר. ממילא אין כל מקום להסתפק בדברים הללו. ואם מחפשים דרכים האין לשבש או לסלף את דברי ה', הרי שכבר מלכתחילה החשבון אינו מדויק, וכל החשבונות שיבואו אחריו יהיו כולם בטעות.

זהו שאמר הקב"ה למשה רבינו; אני אמרתי כי הארץ טובה מאד, ואילו הם מחפשים דווקא ללכת לתור אותה, זה סימן שהם מבקשים עליה כדי להשאר נשיאים. מבטיח אני להם שיפסידו את נשיאותם, ולא ינסו לארץ, וגם למצרים לא יחזרו. כל זה בא להם בגלל טעות בחשבונם, וסופם היה שכפרו בתורה ובהקב"ה וקלקלו עצמם וגררו אחרים עמם.

חזינן מהכא שכל מעשה האדם תלויים במחשבה נכונה תחילה. דהנה, בני אדם הבאים לשיעורי תורה, אם כוונתם בבואם לשיעור הוא כדי לשמוע את השיעור, הרי שיקחו עמם לקח טוב ויגדלו ויתעלו בתורה ויראת שמים. אבל אם כל מטרתם בבואם לשיעור הוא רק כדי לפגוש ידידים, הרי שסופם לצאת מן השיעור כפי שבאו, ללא שיטלו משהו טוב עמם.

ועל פי זה תתיישב השאלה, מדוע רואים אנו לפעמים אנשים כשרים ששומעים שיעורי תורה וסופם שחרס עולה בידם. הרי הם באמת באו לשיעור. אלא הענין הוא, מכיון שכבר בהתחלה טעו בחשבונם, וכל מטרתם בבואם היה כדי לפגוש ידידים.

ממילא כשאנו רואים שהם נשארו עמי ארצות, בלי יראת שמים, זה מראה על תחילתם, שהליכתם לבית המדרש היה בעצה רעה לפגוש חברים ולא ללמוד תורה, ואז אף יציאתם מבית המדרש נשארה בעצה רעה. ולא הרב המשפיע הוא האשם בכך שלא הבינו את השיעור, אלא הם אשמים מכיון שהם טעו בדבר כבר מההתחלה, שבאו בכוונה תחילה לפגוש ידידים ולא לשמוע שיעור תורה.

כן הוא הדבר אצל אדם הבא להתפלל. אם בואו לבית הכנסת היה אדעתא להתפלל, הרי שתפילתו תהיה בחשבון ובמשקל, ויהא ברוך בבואו וברוך בצאתו. אבל אם מתחילת בואו לבית הכנסת ראשו בל עמו, הרי שיצא שכרו בהפסדו, שבאמצע התפילה ידבר ולא יכוון כלל בתפילתו, וסופו שיעלה חרס בידו וכאילו לא התפלל כלל. מכיון שתפילתו היתה מהשפה ולחוץ, ומי יודע מה יצא לו במשך היום מתפילה כזאת.

»» המעוניין לקבל את העלון בדוא"ל ישלח הודעה לכתובת: p@hpinto.org.il

פרשת שלח לך כג' סיון תשע"ג

ירושלים	תל אביב	באר שבע	הדלקת נרות
19:04	19:20	19:20	הדלקת נרות
20:21	20:24	20:22	מוצאי שבת
21:05	20:57	20:55	רבינו תם

הילולא דצדיקא

כג - חכם רפאל אלשילי זצ"ל, רבם של יהדות גרוזיה	כו - התנא יונתן בן עוזיאל
כד - רבי מסעוד הכהן אלחדד, מו"ס שמחת כהן	כז - רבי חנניא בן תרדיון, מעשרה הרוגי מלכות
כה - רבי מרדכי אליהו	כח - רבי אברהם אדאדי מטריפולי
	כט - רבי שלמה דנה, מו"ס שלמי תודה

»» ניתן להוריד את עלוני פרשת השבוע באתר המוסדות - www.orotpinto.co.il

אמרי חכמים

פרשת המרגלים וספיחיה הותירו לנו כמה תובנות ערכיות באורח החיים התורני, כפי שדרשו חז"ל בסוגיה זו המופיעה במסכת ערכין (דף טו.): "אמר רבי אלעזר בן פרטא; בא וראה כמה גדול כח של לשון הרע. מנלן? ממרגלים. ומה המוציא שם רע על עציים ואבנים כך, המוציא שם רע על חברו על אחת כמה וכמה".

עונשם החמור של כת המרגלים, מלמדינו שעל אף שכל חטאם היה בכך שהם הוציאו שם רע "על עציים ואבנים", אך עלינו לזכור כי במעשה זה הם גינו את מעשה השי"ת. ובמיוחד חמור הדבר כשהדבר נסוב על ארץ ישראל אשר בחר בה השי"ת וקידשה מכל הארצות.

בזה שנענשו המרגלים בעונש כה חמור על הוצאת דיבה על עציים ואבנים, אף שאינם חשים את צער הכלימה כפי שמרגיש האדם, מלמדת אותנו התורה עד כמה יש להקפיד לראות את כל ענייני הבריאה בעניין יפה. לראות את הטוב ואת המעלה שיש בה. ובמיוחד בארץ ישראל המקודשת מכל הארצות, וכאמרת הגרי"ח זוננפלד זצ"ל: "וראה בטוב ירושלים" - לעולם יראה אדם רק את הצד החיובי והטוב של ירושלים!

על אחת כמה וכמה יש לראות בכל אדם, נזר הבריא, את מעלתו והטוב שבו ולא את חסרונו. וכפי שביאר בדרך רמז רבי שלמה מרדומסק זצ"ל בספרו "תפארת שלמה" את הפסוק: "לך נא ראה את שלום אחיך ואת שלום הצאן". כלומר: כדי לתקן את פגם הוצאת דיבה שהוצאת על אחיך, אומר יעקב ליוסף, עליך לראות את "שלום אחיך" - את השלימות והטוב אשר באחיך, ולא בחסרונו.

עלינו לדעת כי כל המעלה והסגולה המיוחדת של ארץ ישראל, תלוי במדת קדושת הארץ. וכיצד חלה הקדושה על ארץ ישראל? על ידי לימוד התורה הקדושה ושמירת מצוותיה.

ראש ישיבת פוניבז', הגאון רבי שמואל רוזובסקי זצ"ל היה אומר כי סגולה נפלאה יש לה ל"אוריא דארץ ישראל". גם לקרקע של הארץ ישנו כח גדול מיוחד ומהיר. ואולם תלוי מה זורעים בה; אם זורעים בה סם המוות, הארץ מגדלת גם אותו באופן מהיר מאד. אויר הארץ חריף מאד ומכניס חריפות בכל דבר. לטוב או למוטב. וכאמרת רבי ישראל סלנטר זצ"ל: "אוריא דארץ ישראל מחכים" - גם היצר הרע של האדם יכול להחכים ב"אוריא דארץ ישראל" המחכים...

ההגנה ב"מבצע תמוז"

לפני כשלושים שנה החליטה ממשלת ישראל בראשותו של מר מנחם בגין, לתקוף ולהשמיד את הכור הגרעיני בעירק, מפאת הסכנה המוחשית שנשקפה ליושבי ארץ ישראל. ואכן בסיעתא דשמיא הצליחו הטייסים במשימתם, הכור הופצץ והושמד כליל כך שהוא יצא מכלל פעולה.

סיפר על כך הגאון רבי יעקב אידלשטיין שליט"א, כי ראש הממשלה

קדושת הארץ כרוכה בלימוד התורה

התקשר אישית - לפני ביצוע ההתקפה - אל קדוש ישראל, ה"בבא סאלי" רבי ישראל אבוחצירא זיע"א, ולראש ישיבת פוניבז' מרן הגאון רבי אלעזר מנחם מן שך זצ"ל, וביקש מהם להתפלל להצלחת המבצע שכונה בשם "מבצע תמוז"...

"לאיזו שעה מתוכננת הפעולה?" התעניין הבבא סאלי.

בשעה שתיים בצהרים המטוסים ייצאו לדרכם. השיב לו ראש הממשלה.

הבבא סאלי אמר לראש הממשלה כי הוא מציע לו לדחות את ההתקפה לשעה ארבע אחר הצהרים. כפי המסופר, ראש הממשלה נעתר לבקשת הצדיק ודחה את הפעולה הצבאית בשעתיים.

לתמיהת מקורביו, מדוע הציע לראש הממשלה לדחות את הפעולה הצבאית דווקא לשעה זו, השיב הצדיק משום שבשעה זו מתחילים סדרי הלימוד בישיבות הקדושות, בזמן זה כבר כל בני הישיבות מתכנסים ממנוחת הצהרים לבית המדרש ללמוד תורה. והרי רק בזכות לימוד התורה אנו מוגנים וניצולים מכל אויבינו הקמים עלינו לרעה. וכפי שאכן אירע בסופו של דבר שהפעולה הצבאית מן הנועזות ביותר שביצעה ישראל, הוכתרה בהצלחה רבה, בדיוק נמרץ, וכל הכוחות שנטלו חלק בפעולה שבו לביתם לחיים טובים ולשלום.

הבקשה האחרונה

ועוד על כוח ההגנה של לימוד התורה, כפי שסיפר הרב מפוניבז' - הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל:

בעיצומה של מלחמת העולם הראשונה, כאשר קו החזית היה לא הרחק מטבריק, הבחינו החיילים הרוסים בשעת לילה מאוחרת באור המנצנץ מחלון ביתו של אחד מתושבי העיירה. מיהרו החיילים להסתער על הבית, בהיותם בטוחים כי מדובר כאן במרגל לטובת הכובש הגרמני המאותת לגרמנים על ידי אור הנר הדלוק.

משפרצו החיילים אל תוך הבית, מצאו שם את הגאון רבי אהרן זצ"ל רבה של טבריק, כשהוא רכון על ספרי הרמב"ם ושקוע בלימודו. עובדה זו לא שינתה את הערכתם כי מדובר כאן במרגל. אי לכך הודיעו לרבי אהרן נחרצות, כי הם עומדים להוציאו מיד להורג באשמת ריגול.

רבה של טבריק אשר ידע והכיר את מדת אכזריותם של צבאות רוסיה הצארית, השיב ואמר להם: "אם אכן נגזר עלי להיות מוצא להורג אני מקבל עלי את הדין. אך בקשה אחת לי אליכם, ואנא מלאו נא את בקשתי האחרונה: עסוק אני עתה כל כולי בבירור הלכה מוקשה ברמב"ם. בבקשה מכם! אנא המתינו לי שעה קלה עד אשר אתרץ והבהיר לעצמי את הקטע המוקשה הזה ברמב"ם..."

לתדהמתם של החיילים לא היה גבול. מי שמע כדבר הזה? אך דוקא תדהמה זו גרמה לכך שהם נענו בחיוב לבקשתו של הרב, והם הסכימו להמתין עד שיסיים את עיונו ברמב"ם.

והנה בעוד הם ממתנים, חל לפתע מפנה פתאומי במצבה הצבאי של העיר; הגרמנים פתחו במתקפה רבתה והחיילים הרוסים המופתעים נסו על נפשם. וכך, בזכות עיונו בתורה בשעה כזו, ניצל רבה של טבריק ממות אכזרי.

במה מפטירין

הפטרת השבוע: "וישלח יהושע בן נון". (יהושע ב)

הקשר לפרשה: בהפטרה מסופר על שני המרגלים ששלח יהושע לתור את הארץ, והוא מענין המרגלים ששלח משה רבינו לתור את הארץ.

נצור לשונך

חייב להסתירו

השומע מחבירו דבר סוד, אף שאין בגילוי משום רכילות, מכל מקום חייב הוא להסתירו ולא לעבור על דעת המספר, שרצה שישאר הדבר סוד.

אין להרהר אחר דברי הבורא

היא? ואף על פי שהם נתכוונו לשם שמים שביקשו לגלות את החפירות שטמנו הכנעניים יושבי הארץ בהם את מטמוניהם, וחששו לדברי הקב"ה שלא יעשו פלסטר, בכל זאת מה לו לילוד אשה ללכת לחפור את הארץ כיון שכבר הבטיח להם הקב"ה בתים מלאים כל טוב, והואיל והלכו לחפור את הארץ ולא חסו על כבוד קונם, אף על פי שנתכוונו לשם שמים, נהפכו כולם לרשעים.

כמה גדולים הם דברי חכמים שאמרו (אבות ד, ב) עבירה גוררת עבירה. וביאר אותה יפה רבינו יונה זצ"ל בביאורו לאבות וזה לשונו: אחר שעשה עבירה אחת ונתרחק מעבודת השם יתברך כי תבא לידי עבירה אחרת אף כי אין היצר מתאוה אליה כבראשונה יעשנה, כי רוחו עלול אל היצר ותוקף עליו ואם אין מתאוה גדולה בדבר ההוא אך יעשה כל העבירות כי טבעו מורגל לעשות כל תועבות ה' אשר שנא.

אם כן, אף המרגלים הללו, אף על פי שצדיקים היו, הואיל והם הרהרו אחרי מדותיו של הקב"ה ורצו לחפור את הארץ, באו על ידה לידי עבירה אחרת חמורה הימנה, ואיזו זו, זו שהטיחו דברים כלפי מעלה, ופיהם הכשילתם שאמרו (במדבר יג, לא) "כי חזק הוא ממנו", ודרשו חכמינו ז"ל (סוטה לה, א) דבר גדול דברו מרגלים באותה שעה כי חזק הוא ממנו אל תקרי ממנו אלא ממנו כביכול.

בדרכי אבות

פנינים ורעיונות לפרקי אבות
מאוצרו של רבי דוד חגיית פנינו שליט"א

אמרו רבותינו במדרש (במדב"ר טז, ג): אמר לו הקב"ה למשה, אף על פי שהתנית עם האבות ליתן להם את הארץ ומתו, איני חוזר בי. נמצאת למד, שהקב"ה נתן את ארץ ישראל מתנה לאברהם אבינו, לו ולזרעו אחריו, על ידי שמסר נפשו על מצות ה' בארץ הזאת, והמליך את שמו יתברך והכניס את הבריות תחת כנפי השכינה, כמו שאמרו חכמינו ז"ל במדרש (ב"ר לט, יד) אברהם היה מגייר את האנשים, ושרה מגיירת את הנשים.

ובזכות האבות הקדושים קידש הקב"ה את הארץ בקדושה יתירה, ושינה את ארץ ישראל מכל הארצות. כל הארצות העמיד הקב"ה שר השולט עליהן, ואילו ארץ ישראל אינה נתונה תחת שלטון מלאך או שר, אלא כולה תחת רשותו ושלטונו של הקב"ה, כמו שכתוב בזוהר הקדוש (ח"ב קנא, ב), וכמו שכתוב (דברים יא, יא) "ארץ אשר ה' אלהיך דורש אותה תמיד, עיני ה' אלהיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה".

ואם כן מה להם לישראל ללכת לרגל את הארץ ולראות אם אכן טובה

מן המעין

לעשות כל שביכולת אנוש לפעול, ואז, אם יהיה ראוי, יעזרהו ה'. אבל לא יתכן לבקש סייעתא דשמיא בלא שיתן האדם את חלקו כלל.

"עלה נעלה". (יג.ל)

אפילו לשמים, והוא אומר עשו סולמות ועלו שם וגו' (רש"י).

מדוע מפרש רש"י "אפילו לשמים", וכי כיצד עלה על דעתם לומר שיעלו לשמים.

אלא, כך ביאר רבי אברהם מרדכי מגור. אמרו המרגלים: "ערים גדולות ובצורות בשמים" (דברים א.כח), וכיון שכך אמרו אפילו יהא עלינו לעלות לשמים - גם כן נעלה.

חיים בפרשה

ממשנתו של הקדוש רבינו חיים בן עטר זיע"א

"וישילבו אתם דבר". (יג.כו)

העלים הכתוב תשובתם הרעה, ואמר 'דבר' אתם, שאין דרך הכתוב לכתוב מעשיהם של רשעים אלא לצד ההכרח. כמו שתמצא שלא כתב הריגת חור (סנהדרין ז). ביום מעשה העגל, וגם מעשה העגל אמרו בגמרא (ע"ז ד:): שלא נכתב אלא ללמד ישראל שאם חטא ציבור אומרים להם כלך אצל ציבור.

וכמו כן כמה שלפנינו העלים הדברים, עד שהוצרך לומר שישראל רצו לשוב למצרים, וימרו בה' ח"ו, חל עליו לומר סיבת הדבר וגילה דבר שהוציאו דבת הארץ.

"למטה יוסף למטה מנשה". (יג.יא)

על שום מה הזכיר הכתוב את יוסף אצל מטה מנשה ולא במטה אפרים. רבינו יהונתן אייבשיץ זצ"ל, מסביר זאת שמנשה הרי קיבל את נחלתו בעבר הירדן, ולא היתה כל סיבה שיכשל בהוצאת דיבה על הארץ שאין לו חלק בה. ומדוע אפוא נכשל בעוון זה? אין זאת אלא מפני שדבק בו חטאו של יוסף אשר דיבר לשון הרע על אחיו והוציא דיבתם רעה.

לפיכך כאשר בא הכתוב להזכיר את מנשה אצל חטא המרגלים, הסמיכו דווקא אצל יוסף.

"היש בה עץ אם אין והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ". (יג.ב)

כך מאיר החתם סופר זצ"ל את דברי רש"י: "היש בה עץ, אם יש בהם אדם כשר שיגין עליהם בזכותו".

אם יש בה עץ, אכן אפשר לקחת מפרי הארץ. ואולם "אם אין" - אם אין בה עץ - הכיצד יקחו מפרי הארץ, והלא אם עץ אין בה, מנין יהא בה פירות?

אלא מפרש רש"י: "היש בה עץ - אם יש בהם אדם כשר".

וכך אמר להם משה; אם יש שם אדם כשר, אל תקחו מפרי הארץ, שכן יתכן שבזכות הצדיק צמחו פירות אלה, ואז הפרי אינו מהווה הוכחה לכך שהארץ מבורכת.

אבל אם אין בה אדם כשר, אז "והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ", ויהיו פירות אלה ראיה והוכחה שהארץ מבורכת, על כן מבורכים פירותיה.

"עלה נעלה וירשנו אתה". (יג.ל)

לפירושו של רש"י שפירש; אפילו בשמים והוא אומר עשו סולמות ועלו שם נצליח בכל דבריו. תמה היה רבי משה פינשטיין זצ"ל; מדוע נקט רש"י במשל של "סולמות", כלום היו הסולמות מסייעים לאדם להגיע לשמים.

ויסוד גדול למדנו מכך; כאשר מוטל על האדם לבצע דבר מה, עליו

מסילות ישרים

מסילות לערכים ולמידות טובות

המסלול שבו עברו ההלוויות לכיוון הר הזיתים. וכך קרה שבכל יום, כשנפטר מאן שהוא והלוויות עברה ליד ביתם, יצאה הרבנית עטיה שהיתה צדקת ובעל רגש עמוק, והשתתפה בפועל עם צערם של האבלים. היא היתה בוכה עמם, וכך נוצרה בבית אוירה מדכאת.

כשראו כך בני משפחתו ומקורביו של רבי עזרא, לחשו באזנו כי מוטב לעזוב את הדירה כדי למנוע צער ודמעות מאשתו הרבנית. ואכן רבי עזרא המסור לאשתו, ויתר על כל המעלות של הדירה והקריב את נוחיותו האישית, ועבר לשכונת הבוכרים לדירה שכורה, ומני אז מצב רוחה של הרבנית שפר עליה.

מתי חוזרים?

התחשבותו של הגאון רבי יעקב קמינצקי זצ"ל בזולת, צריכה לימוד. וותרנותו על צרכיו ודעותיו בחכמה נפלאה יצרה אווירת גן עדן בחיי המשפחה. את המעשה הבא סיפר הרב אברהם גרינפלד בהדריכו חתנים, כיצד ראוי לבני הזוג לפנות זה לזה, וכיצד עליהם להתחשב זה ברצונו של זה.

ומעשה שהיה בשמחת נישואין שבה שוחח הרב גרינפלד עם רבי יעקב, והנה נראתה הרבנית ממקומה בעזרת הנשים. הם נגשו לעברה וביניהם התפתחה השיחה הבאה: הרב: מה חפצה של הרבנית? הרבנית: רצוני לדעת מתי הרב מעוניין לעזוב? הרב: בכל עת שהרבנית מעוניינת בכך.

הרבנית: ברצוני לעזוב כאשר הרב מעוניין לעזוב. הרב: הגמרא אומרת שבענייני שמיים (הלכה), קובעת דעת הבעל, אבל בענייני העולם, יש לפעול בהתחשב בדעת האשה. הפעם מדובר בענייני העולם. הרבנית: אולם, לשמוע בקול הרב, הרי זה ענייני שמיים. הרב: אם כן דעתי שעלינו לעשות כרצונך. הרבנית: אם כך, הייתי רוצה שנישאר עוד 30 דקות. הרב מחא כפיים ואמר: בסדר בסדר, עוד מחצית השעה...

תשלום במזומן

המעשה הבא מצוטט מתוך קונטרס מיוחד שנכתב ע"י איש החינוך הדגול רבי משה אבידן שליט"א; בעל מונית סיפר שלתחנת מוניות הגיעו שתי הזמונות לנסיעה. אחת בתוך העיר והשניה מחוץ לעיר. לדבריו כל נהג מונית מעדיף נסיעה עירונית עם פחות תמורה כספית, מאשר זו שמחוץ לעיר הנתקלת בעומסי תנועה ופקקים וכד'.

הוא עמד ראשון בתור וכיון שהנסיעה הראשונה שהוזמנה, היתה לנסיעה פנים עירונית, היא היתה מיועדת לו. אלא שאחריו המתין נהג מונית אחר, שהיה אדם מסכן בעל מצב כלכלי ירוד, ולכן ויתר על מקומו ונתן את הנסיעה העירונית לנהג השני.

הוא יצא לדרכו מבני ברק לתחנת הרכבת בתל אביב, וכצפוי הדרך הייתה עמוסה ב'פקקים' ונאלץ לבזבז זמן רב ודלק, אך עשה זאת בשמחה ביודעו שע"י וויתורו גרם טובה לחבר נצרך.

בתחנת הרכבת הוריד את הנוסע ובעודו מתכוון לשוב לבני ברק, הבחין במראה שהנוסע רץ במהירות לכיוון המונית ומסמן לו שיעצור. הנוסע סיפר לו שאיחר את הרכבת ומבקש שיסיע אותו לחיפה, נסיעה שכל נהג מונית מייחל לה בגלל הרווח הגדול. כך גמלו לו מן השמים על ויתורו למען הזולת.

כמו בכל ענין בחיים שניתן לבחון אותו בהסתכלויות שונות, במבט שונה, כך נוהג היה לומר חכם בן ציון אבא שאול זצ"ל; כל הבעיות שבין אדם לחברו ובין איש לאשתו, נובעות שכל אחד חושב כמה השני

חייב לו, וכמה אינו יוצא ידי חובתו כלפיו. אבל אני, כאשר אני רואה אדם מישראל, אני חושב כמה שאני חייב לו עפ"י גדרי ההלכה.

אני חייב לו - "ואהבת לרעך כמוך"

ואני חייב לו - "לא תשנא את אחיך בלבבך"

ואני חייב לו - "לא תקום ולא תיטור"

ואני חייב לו - "לא תונו איש את עמיתו"

ואני חייב לו - "לא תלך רכיל בעמך"

ואני חייב לו - "דעלך סני, לחברך לא תעביד"

ואם אני חייב לו את כל אלו, איזה בעיות עלולות להיווצר...?

ואם זה המבט על החובות כלפי הזולת, אך טבעי וברור שצריך לוותר ביחסים עמו.

ולא זו בלבד שאיש לא היה חייב לו דבר, והוא חש עצמו חייב לכולם, לא זו בלבד שהידר בכבוד כולם והתרחק מן הכבוד כמטחוי קשת, אלא גם כאשר פגעו בכבודו, מתוך רוע או טיפשות, היתה נפשו כעפר לכל, ולא הקפיד.

ופעם כאשר אדם מסוים לא ציית לדין תורה שפסק ואף החציף פניו נגדו, התייסר חכם בן ציון זצ"ל בתוכו. מה לעשות? כיצד לנהוג? הן הגמרא אומרת שתלמיד חכם המוחל על כבודו, תובע הקב"ה את עלבונו, ואדם זה יענש כפל כפליים...

עד שמצא עצה, ימחול לאותו אדם ויבקש מהקב"ה שלא יענישנו, ושיסב את לבו לטובה.

שוה כל מחיר

כאשר מינו בשנת תרפ"ה את הגאון רבי עזרא עטיה זצ"ל לראש ישיבת פורת יוסף, קיבלה המשפחה דירה חנים להתגורר בה, בבנין הדירות שליד הישיבה.

לאור משכורתו המצומצמת של רבי עזרא, היתה להם הקלה רבה כאשר לא נאלצו לשלם שכר דירה יקר בדירה זו.

לפליאת הכל, אחרי כשנתיים הם עזבו את הדירה ועברו להתגורר בשכונת הבוכרים המרוחקת מהעיר העתיקה.

לימים התברר כי הסיבה לעזיבתם נבעה מכך שדירתם פנתה אל

מגיד השיעור הרב דינר שמואל

בית הכנסת חזון נחום רחוב המור 3 שכ' גילה ירושלים אחר תפילת ערבית

